Nederlands Instituut van Psychologen

Arthur van Schendelstraat 650
3511 MJ Utrecht

Tel. (030) 820 15 55
info@nip.nl

Kamerleden vaste Kamercommissie VWS

Utrecht, 5 juni 2026
Betreft: weerlegging antwoorden minister Sterk op brandbrief NIP
halvering GZ-opleidingsplaatsen

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Middels deze brief wil het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) zijn ernstige zorgen onder uw aandacht brengen over het besluit van de minister om het aantal opleidingsplaatsen voor de opleiding tot GZ-psycholoog substantieel te verlagen. In de reactie van de minister op de signalen uit het veld wordt de indruk gewekt dat dit besluit in lijn is met de ramingen van het Capaciteitsorgaan. Naar het oordeel van het NIP is dat beeld onvolledig en bestuurlijk niet zuiver.

In haar beantwoording op de door het NIP gestuurde brandbrief baseert de minister zich wel op onderdelen uit de ramingsonderzoeken van het Capaciteitsorgaan, maar neemt zij het integrale instroomadvies van dat orgaan niet over. Daardoor ontstaat een inconsistent beeld van de onderbouwing van het besluit. Het formele instroomadvies voor de opleiding tot GZ-psycholoog bedraagt 1.240 opleidingsplaatsen. De minister kiest echter voor 691 opleidingsplaatsen. Daarmee volgt zij niet het advies zelf, maar een geselecteerd deelresultaat uit de raming, namelijk het demografische scenario, waarop zij vervolgens ook nog het aandeel onbeschikt opleiden in mindering brengt. Het is van belang dat dit onderscheid helder wordt benoemd. Er is hier geen sprake van het onverkort volgen van een onafhankelijk advies, maar van een eigen beleidsmatige afweging waarbij slechts delen van de onderliggende analyses worden gebruik.

Onjuiste interpretatie van het Capaciteitsorgaan
De minister stelt verder dat het voorkeursadvies van het Capaciteitsorgaan onvoldoende zou aansluiten bij de uitgangspunten van het IZA en AZWA, onder meer omdat in dat advies van het Capaciteitsorgaan rekening zou zijn gehouden met opwaartse verticale substitutie. Daarmee doet zij echter geen recht aan wat het Capaciteitsorgaan daadwerkelijk beschrijft. De door het Capaciteitsorgaan geschetste nieuwe functiemix is namelijk niet hetzelfde als verticale substitutie. Waar verticale substitutie veronderstelt dat hetzelfde werk door een anders opgeleide professional kan worden uitgevoerd, gaat het hier om iets anders: het werk zelf verandert. Door de afspraken in het IZA en AZWA, door strengere triage en door de beweging om lichtere problematiek eerder buiten de gespecialiseerde ggz op te vangen, blijft in de gespecialiseerde ggz gemiddeld zwaardere, complexere en risicovollere zorg over. Dat betekent dat de aard van de werkzaamheden verschuift en dat op meer plekken juist professionals nodig zijn met de deskundigheid, zelfstandigheid en professionele verantwoordelijkheid van een GZ-psycholoog. Dat is dus geen situatie waarin een GZ-psycholoog “hetzelfde werk” van een masterpsycholoog gaat doen, maar juist een situatie waarin de inhoud van het werk opschuift naar een niveau waarvoor BIG-geregistreerde deskundigheid noodzakelijk is.

Functiemix is geen verticale substitutie
De minister suggereert dat het Capaciteitsorgaan uitgaat van vervanging van GZ-psychologen door andere professionals, terwijl het Capaciteitsorgaan juist laat zien dat de zorgvraag en de taken in de gespecialiseerde ggz veranderen en dat daarom een andere functiemix nodig is. Die functiemix betekent niet minder noodzaak voor GZ-psychologen, maar juist een grotere noodzaak om op de juiste plekken voldoende GZ-psychologische capaciteit beschikbaar te hebben.
Tegelijkertijd bouwt de minister haar besluit wél op de aanname dat taken in bredere mate door masterpsychologen kunnen worden opgevangen. Maar die veronderstelling is nog geen uitgewerkt kwaliteitskader, geen breed gedragen veldnorm en geen bestuurlijk afgeronde hervorming. Er is dus geen solide basis om daar nu al structureel opleidingscapaciteit op af te bouwen. Daarmee draait de minister de logica om: eerst wordt de instroom fors verlaagd, en pas daarna moet blijken of de veronderstelde herschikking van taken in de praktijk verantwoord, uitvoerbaar en kwaliteitsbestendig is. Dat is geen zorgvuldig arbeidsmarktbeleid, maar vooruitlopen op onbewezen aannames — met grote risico's voor kwaliteit, toegankelijkheid en continuïteit van de ggz.

Risico's voor de opleidingsinfrastructuur
Daar komt bij dat de minister in haar reactie nauwelijks aandacht heeft voor de schade voor de opleidingsinfrastructuur. Een substantiële verlaging van het aantal opleidingsplaatsen betekent niet alleen minder instroom, maar ook het verdwijnen van praktijkopleiders, opleidingsplaatsen, samenwerkingsstructuren en expertise die in jaren is opgebouwd. En als die infrastructuur eenmaal is afgebroken, is zij niet zomaar weer op te bouwen. De gevolgen raken bovendien niet alleen de GZ-opleiding, maar de hele vervolgopleidingsketen in de ggz. De minister erkent dat punt slechts zijdelings, maar weegt het niet zichtbaar mee in haar besluit. Dat is onverantwoord, zeker als het hele besluit rust op aannames die nog helemaal niet zijn uitgewerkt of getoetst.

Onbeschikt opleiden vraagt om zorgvuldige duiding
Ook het beroep op onbeschikt opleiden vraagt volgens het NIP om een zeer zorgvuldige weging. Dat instellingen zelf investeren in opleiden, vaak juist uit noodzaak, kan niet zonder meer worden beschouwd als structurele vervanging van publiek gefinancierde opleidingscapaciteit. Wanneer onbeschikt opleiden als aftrekpost wordt ingezet om de publieke verantwoordelijkheid structureel te verlagen, vergroot dat de druk op instellingen en ontstaan risico's voor toegankelijkheid, stabiliteit en gelijke kansen binnen het opleidingsstelsel.

Tegenstrijdigheid tussen erkende problemen en gekozen oplossing
Het meest wrange is misschien nog wel dat de minister zelf in haar brief erkent dat de wachtlijsten hoog blijven en dat de signalen uit de ggz serieus zijn, terwijl zij tegelijkertijd besluit om de instroom van een cruciale BIG-geregistreerde beroepsgroep fors te beperken. De redenering dat "meer opleiden niet direct alle problemen heeft opgelost" kan nooit dienen als onderbouwing voor "dus leiden we minder op". Dat is geen serieuze strategie voor een sector die kampt met complexe zorgvragen, hoge werkdruk en hardnekkige toegankelijkheidsproblemen.

Nederlands Instituut van Psychologen

Daarom vragen wij u om de minister hierop stevig te bevragen. Niet alleen op de inhoud, maar vooral op de bestuurlijke zuiverheid van dit besluit. Want zolang zij het officiële advies van het Capaciteitsorgaan van 1.240 plaatsen niet volgt, kan zij zich daar ook niet achter verschuilen. Dan moet zij eerlijk zeggen dat zij bewust kiest voor minder opleiden, met alle risico's van dien voor kwaliteit, toegankelijkheid en continuïteit van zorg.

De Kamer hoeft zich hier niet neer te leggen bij een besluit dat wordt gepresenteerd als technisch noodzakelijk, terwijl het in werkelijkheid gaat om een politieke keuze die afwijkt van een onafhankelijk advies. Als we in Nederland écht willen investeren in passende zorg moet de politiek verantwoordelijkheid nemen en structureel investeren in de opleiding en inzet van psychologen. Dit besluit vraagt niet om berusting, maar om politieke tegenspraak. Juist nu.

Met vriendelijke groet,

Monique Rook
Directeur